

หมวดที่ 3 การควบคุมดูแลรักษาป่าชุมชน อย่างมีส่วนร่วม

๓.๑ บทบาทของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

Do

๑. เสนอแนะในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้
๒. กำหนดระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
๓. จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งป่าชุมชน ตามมาตรา ๕ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

Don't

๑. ไม่สามารถแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนเองได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิต้องมาจากบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเสนอรายชื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่งตั้งเท่านั้น
๒. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๔ ท่าน ไม่ควรมาจากภาคเดียวกัน

มาตรา ๑๐ (๒) (๓)

(๕) (๗) และ (๘),

มาตรา ๙ , มาตรา ๕

๓.๑ บทบาทของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

Do

- ๔. พิจารณาอุทธรณ์มติเกี่ยวกับการขอจัดตั้งป่าชุมชน หรือเพิกถอนป่าชุมชน
- ๕. พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการป่าชุมชน ประจำจังหวัดที่สั่งการให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน กระทำการ หรืองดเว้นการกระทำการ เมื่อพบว่ามีการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน ระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน หรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

Don't

มาตรา ๑๐ (๒) (๓)
(๕) (๗) และ (๘),
มาตรา ๙, มาตรา ๕

๓.๑ บทบาทของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

Do

๖. พิจารณานำเสนอของอธิบดี ในกรณีไม่เห็นชอบ ด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำ จังหวัดที่รายงานผลต่ออธิบดีเกี่ยวกับกระทำการหรือ ยับยั้งกระทำการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรี และระเบียบของ คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

Don't

มาตรา ๑๐ (๒) (๓)
(๕) (๗) และ (๘),
มาตรา ๙ ,มาตรา ๕

๓.๒ บทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

Do

๑. ถอดถอนกรรมการจัดการป่าชุมชน
๒. แต่งตั้งและถอดถอนเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน
๓. พิจารณาอนุมัติแผนจัดการป่าชุมชน
๔. พิจารณาให้ความเห็นชอบข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และพิจารณาคำขออนุญาตตามร่างมาตรา ๔๓
๕. ควบคุม ดูแล การจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และแผนจัดการป่าชุมชน

Don't

๑. ไม่ถอดถอนคณะกรรมการป่าชุมชนด้วยเหตุผลส่วนตัว
๒. ไม่แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับป่าชุมชนแห่งนี้
๓. ไม่สามารถพิจารณาอนุมัติแผนจัดการป่าชุมชนที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเสนอ ซึ่งมีรายละเอียดไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งป่าชุมชน และระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนดตามที่ร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชน บัญญัติไว้

มาตรา ๑๙ (๓), (๔), (๖), (๘) และ (๙), มาตรา ๔๓, มาตรา ๔๖, มาตรา ๔๘, มาตรา ๕๐, มาตรา ๒๐ (๕) และ มาตรา ๓๐

๓.๒ บทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

Do

๖. ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดแล้วจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน
๗. สามารถดำเนินคดีหรือสั่งการให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการได้ หากพบว่าคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน กระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ป่าชุมชน หรือระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน หรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

Don't

๔. ไม่สามารถให้ความเห็นชอบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดตั้งป่าชุมชนของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเสนอ ซึ่งมีรายละเอียดไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งป่าชุมชน และระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด และไม่ปฏิบัติตามที่ร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชน บัญญัติไว้

มาตรา ๑๙ (๓), (๔), (๖), (๘) และ (๙), มาตรา ๔๓, มาตรา ๔๖, มาตรา ๔๘, มาตรา ๕๐, มาตรา ๒๐ (๕) และ มาตรา ๓๐

๓.๒ บทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

Do

๘. ภายในป่าชุมชน หากพบว่ามี การฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน เป็นเหตุให้มีสิ่งปลูกสร้างขึ้นใหม่หรือมีสิ่งอื่นใดในป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการฝ่าฝืนทำลายหรือรื้อถอนสิ่งนั้น ๆ

๘.๑ ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม หรือไม่รู้ตัวผู้ฝ่าฝืน หรือเพื่อป้องกัน หรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดจะกระทำการดังกล่าว อย่างไร อย่างหนึ่งเสียเองก็ได้

๘.๒ ผู้กระทำการฝ่าฝืนมีหน้าที่ชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ต้องเสียไปจากการกระทำการเสียเอง

Don't

มาตรา ๑๙ (๓), (๔), (๖), (๘) และ (๙), มาตรา ๔๓, มาตรา ๔๖, มาตรา ๔๘, มาตรา ๕๐, มาตรา ๒๐ (๕) และ มาตรา ๓๐

๓.๓ บทบาทของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

Do

๑. เสนอรายชื่อสมาชิกป่าชุมชนเป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน
๒. การตั้งกฎกติกา ระเบียบเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนและการจัดสรรเงินรายได้ของป่าชุมชน โดยต้องมาจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกป่าชุมชนร่วมกันกำหนด
๓. ให้ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎกติกา ออกจากป่าชุมชนได้
๔. ร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นตามมาตรา ๓๒
๕. ดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน
๖. ดูแลให้สมาชิกป่าชุมชนปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ
๗. ใกล้เคียงหรือประณีประนอม เมื่อสมาชิกป่าชุมชนเกิดความขัดแย้งในการจัดการป่าชุมชน

Don't

๑. ไม่เสนอรายชื่อสมาชิกที่มีพฤติกรรมในการล่าสัตว์ ตัดไม้ทำลายป่า เป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน
๒. ไม่ออกกฎกติกาที่ขัดกับวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน และระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนและบทบัญญัติตามร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชน
๓. ไม่สามารถสั่งการให้ผู้หนึ่งผู้ใดที่มีได้ทำผิดกฎกติกาของป่าชุมชน ออกจากป่าชุมชนได้
๔. ไม่ชัดเจนพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดให้มีหลักเขตหรือปิดป้ายป่าชุมชน
๕. ไม่ควรใช้ทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนเพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง

มาตรา ๓, มาตรา ๒๙, มาตรา ๑๑

มาตรา ๓๐, มาตรา ๓๕, มาตรา ๓๗

๓.๓ บทบาทของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

Do

- ๘. ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด
- ๙. ออกคะแนนเสียง ให้รับสมาชิกป่าชุมชนหรือพ้นจากสมาชิกป่าชุมชน
- ๑๐. ป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับป่าชุมชนนั้นๆ เท่าที่เห็นสมควร
- ๑๑. เสนอแผนการจัดการป่าชุมชนต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำกิจกรรมในป่าชุมชน
- ๑๒. สามารถทำสัญญาหรือข้อตกลงใดๆ และดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนได้
- ๑๓. ยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนกลาง
- ๑๔. สามารถให้พนักงานอัยการดำเนินคดีให้ก็ได้ และให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม

Don't

- ๖. ไม่กระทำการใดให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสมาชิก
- ๗. ไม่หลีกเลียงที่จะช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิด

มาตรา ๓, มาตรา ๒๙, มาตรา ๑๑

มาตรา ๓๐, มาตรา ๓๕, มาตรา ๓๗

๓.๔ บทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน

Do

๑. ตรวจสอบพื้นที่และตรวจตราดูแลการดำเนินการและกิจกรรมต่างๆ ในป่าชุมชน
๒. ให้ผู้ที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติป่าชุมชน ระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน และข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ออกจากพื้นที่ป่าชุมชน
๓. ป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ป่าชุมชน
๔. สามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนได้

Don't

๑. ไม่ควรตรวจสอบกิจการดำเนินการและกิจกรรมต่างๆ ในป่าชุมชน โดยการเข้าข้างพวกพ้อง เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง
๒. ไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนในการสั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดออกจากป่าชุมชนได้ตามอำเภอใจ หรือเป็นการกลั่นแกล้งผู้หนึ่ง ไม่ให้ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน
๓. ไม่เพิกเฉย ละเลย ในการป้องกันรักษาป่าชุมชน ไม่ให้เกิดความเสียหาย
๔. ไม่ควรเข้าไปศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน โดยไม่มีการแจ้งให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนรับทราบ

มาตรา ๔๐, มาตรา ๔๒

และ มาตรา ๔๔

๓.๕ บทบาทสมาชิกป่าชุมชน

Do

๑. พิจารณาคัดเลือกผู้แทนเป็นคณะกรรมการป่าชุมชน
๒. มีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาป่าชุมชน เพื่อเสนอคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณาอนุมัติ
๓. ดูแลรักษาป่าชุมชน สัตว์ป่า และทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน
๔. สามารถได้รับการใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชน ภายใต้ระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด

Don't

๑. ไม่ควรคัดเลือกคณะกรรมการที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการล่าสัตว์ ตัดไม้ทำลายป่า
๒. ไม่กำหนดกติกาที่เอื้อประโยชน์กับพวกพ้องของตน
๓. ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์จากป่าชุมชนเพียงอย่างเดียว โดยไม่ดูแลรักษาป่าชุมชน

มาตรา ๒๐ (๓) มาตรา ๒๗

มาตรา ๒๘ และ มาตรา ๓๓

๓.๖ บทบาทพนักงานเจ้าหน้าที่

Do

๑. จัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นแสดงแนวเขตป่าชุมชน บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ไว้ตามสมควร เพื่อให้ประชาชนเห็นได้ว่าเป็นเขตป่าชุมชน ซึ่งคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชนต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินการนี้ด้วย
๒. สามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนได้
๓. สามารถมอบหมายให้บุคคลเข้าไปศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนได้
๔. เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

Don't

๑. ไม่ควรปักหลักเขตหรือเครื่องหมายอื่นใดเกี่ยวกับแนวเขตโดยชุมชนไม่มีส่วนร่วม
๒. ไม่ควรเข้าไปศึกษาวิจัยและเก็บตัวอย่าง โดยชุมชนไม่รับทราบ
๓. ต้องไม่ใช้อำนาจโดยการเลือกปฏิบัติและแสวงหาผลประโยชน์ต่อตัวเอง

๓.๗ องค์การเอกชน สถาบันอุดมศึกษา

Do

เข้ามามีส่วนร่วม ตามร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน
ในนามผู้ทรงคุณวุฒิระดับคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน
และคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

Don't

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากองค์กรเอกชน สถาบัน
อุดมศึกษาไม่ควรมีประโยชน์ทับซ้อนในอาชีพ หรือ
กิจการงานของตนและพวกก๊อปปี้

๓.๘ การควบคุมดูแลรักษาป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

Do

๑. สามารถใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชนโดยต้องสอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด
๒. อธิบดีกรมป่าไม้ สามารถสั่งยกเลิกป่าชุมชน ทั้งแปลงหรือบางส่วนได้ เมื่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน
 - ๒.๑ ขอให้เพิกถอนป่าชุมชน
 - ๒.๒ ทอดทิ้งไม่จัดการฟื้นฟูป่าชุมชนติดต่อกันเป็นเวลา ๑ ปี โดยไม่มีเหตุผลสมควร
 - ๒.๓ ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน หรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ป่าชุมชน

Don't

๑. สมาชิกไม่สามารถดำเนินการ
 - ๑.๑. ทำไม้ในบริเวณเพื่อการอนุรักษ์
 - ๑.๒. ใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกิน
 - ๑.๓. ก่อสร้าง แฝ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า ขุดหาแร่ ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าชุมชนเว้นแต่เป็นการกระทำ การใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การนันทนาการ การเก็บหาของป่า การทำไม้ในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอื่น

มาตรา ๓๓, มาตรา ๔๑, มาตรา ๕๑, มาตรา ๕๒
มาตรา ๕๓, มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๖, มาตรา ๕๗,
มาตรา ๕๘, มาตรา ๕๙ และ มาตรา ๖๐

๓.๘ การควบคุมดูแลรักษาป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

Do

๒.๔ เมื่อมีเหตุความจำเป็นทางด้านการกิจการเพื่อความมั่นคงของประเทศ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

๓. กรณีที่ป่าชุมชนเป็นพื้นที่อื่นของรัฐ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่หน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ดูแลพื้นที่นั้น หรือสิ้นสุดโดยเงื่อนไขอื่นใดตามที่ตกลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ถือเป็นการเพิกถอนป่าชุมชนโดยทันที

๔. ทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนที่ถูกเพิกถอน ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ให้ตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนที่เป็นสังหาริมทรัพย์ให้กรมป่าไม้เก็บรักษาไว้เพื่อใช้ในการจัดการป่าชุมชน

Don't

๒. คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนต้องไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบตาม พ.ร.บ. และระเบียบที่เกี่ยวข้องและต้องไม่ใช้อำนาจหน้าที่โดยค้ำฉิ่งถึงประโยชน์ต่อตนเองหรือพวกพ้องเป็นใหญ่

มาตรา ๓๓, มาตรา ๔๑, มาตรา ๕๑, มาตรา ๕๒

มาตรา ๕๓, มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๖, มาตรา ๕๗,

มาตรา ๕๘, มาตรา ๕๙ และ มาตรา ๖๐

๓.๘ การควบคุมดูแลรักษาป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

Do

๕. ป่าชุมชนที่ถูกเพิกถอนตามคำสั่งของอธิบดีกรมป่าไม้ อาจมีการขอจัดตั้งป่าชุมชนใหม่อีกได้
๖. คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนต้องปฏิบัติตามพ.ร.บ. และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

Don't

มาตรา ๓๓, มาตรา ๔๑, มาตรา ๕๑, มาตรา ๕๒
มาตรา ๕๓, มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๖, มาตรา ๕๗,
มาตรา ๕๘, มาตรา ๕๙ และ มาตรา ๖๐